

ERSTATNINGSNATUR - HVORNÅR KAN DET VÆRE RELEVANT?

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Regeringen har via Naturpakken et ønske om at udvide muligheden for at arbejde med erstatningsnatur. Her opsummeres på de nuværende erfaringer og viden om brug af erstatningsnatur.

FOKUS PÅ ERSTATNINGSNATUR

I regeringens "Aftale om Naturpakke" fra 2016, er der lagt op til en øget og mere fleksibel brug af erstatningsnatur. Begrundelsen herfor er, at eksisterende naturområders placering, i visse tilfælde kan hindre erhvervsvirksomheder og landbrugets muligheder for udvikling. Aftaleparterne vil derfor undersøge mulighederne for at lave erstatningsnatur. På den baggrund skal der udarbejdes en faglig udredning af, hvor og hvornår det kan være relevant at arbejde med erstatningsnatur, samt hvordan det kan sikres, at erstatningsnaturen kan etableres med en kvalitet, der på sigt som minimum svarer til den nedlagte natur.

HVAD ER ERSTATNINGSNATUR?

Brugen af erstatningsnatur har indtil nu primært været benyttet i de tilfælde, hvor der nedlægges natur i forbindelse med større anlægsarbejder, som motorveje, jernbaner og udbygning af energinettet. Med naturpakkeinitiativet ønskes begrebet udvidet, så erstatningsnatur fremover kan blive et mere almindeligt virkemiddel til at oprette ny natur, som erstatning for natur der nedlægges.

Fordele og ulemper ved erstatningsnatur

Der kan være både fordele og ulemper, ved brugen af erstatningsnatur. Kendte fordele og

ulemper er skitseret i skemaet herunder.

Fordele:	Ulemper:
Mulighed for at skabe ny natur, som er bedre end den natur, der nedlægges.	Det tager ofte lang tid, inden der kan vurderes på kvaliteten af den nye natur og derfor usikkert hvilken rolle erstatningsnatur har, f.eks. i relation til den generelle tilbagegang i biodiversitet. Der udføres sjældent grundig og langsigtet monitoring af erstatningsnaturens udvikling efter etablering. Derfor er det fortsat usikkert, præcist hvilken kvalitet erstatningsnaturen kan opnå (og under hvilke forudsætninger), samt hvilken betydning erstatningsnaturen overordnet set kan have for biodiversiteten.
Mulighed for at skabe større naturarealer, end de arealer der nedlægges. Ikke kun ny natur i størrelsesforholdet 1:1, men også i 1:2 eller højere.	Nogle naturtyper er meget vanskelige/ ikke mulige at erstatte, f.eks. gammel skov, grundvandspåvirkede- og næringsfattige naturtyper.
Ny natur kan placeres i nærheden af eksisterende natur og dermed danne større sammenhængende naturområder.	Uklart hvem der har ansvaret, i forhold til pleje af den nye natur og i tilfælde af at erstatningsnaturen ikke "virker".
Ny natur kan på sigt udvikle sig til gode naturområder	Nye naturområder kan på sigt udvikle sig enkeltvist eller i sammenhæng med eksisterende naturområder og give restriktioner ift. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug (kategori natur)
	Der kan opstå usikkerhed om, hvor grænsen går, i forhold til hvilken natur, der ikke kan erstattes

Hvor og hvornår kan det være relevant at benytte erstatningsnatur?

- Det vil være relevant at benytte erstatningsnatur på arealer, hvor det med overvejende sandsynlighed kan vurderes at den nye natur, over tid, vil blive bedre end den nedlagte.
- Hvis der er mulighed for en forøgelse af det nye areals størrelse og kvalitet, sammenlignet med størrelsen og kvaliteten af den nedlagte natur.
- På næringsfattige og sandede dyrkningsjorde
- På arealer, som lovligt må omlægges, men hvor der er udviklet et vist naturindhold (f.eks. arealer med 20 årigt tilsagn og arealer tilmeldt permanent genopdykningsret).

- Små naturarealer er i højere grad udsat for randpåvirkning og arealer som befinder sig i nærheden af stalde og gylleanlæg og med et i øvrigt lavt naturindhold, kan i visse tilfælde forhindre landmanden i at udvide bedriften. Her kan det evt. være relevant at nedlægge natur og benytte muligheden for at skabe bedre naturområder andre steder med lavere næringsstofpåvirkning. Det gælder særligt, hvis den nyoprettede natur samtidigt kan placeres i nærheden af et andet naturareal.
- Det kan ligeledes være relevant at etablere erstatningsnatur, hvis det drejer sig om genskabelsen af vandhuller, her er erfaringerne med erstatningsnatur størst og generelt positive, da der i vandhuller hurtigt (1 – 3 år) bliver etableret et naturligt dyre- og planteliv.
- Hvis ordningen om erstatningsnatur benyttes, bør den bruges proaktivt, dvs. at den så tidligt som muligt gøres til en del af anlægsprojektet. Det øger sandsynligheden for et godt resultat.

Og hvornår ikke?

- I naturområder med en høj beskyttelse og kvalitet, f.eks. naturarealer i Natura 2000 områder og steder med lang kontinuitet og høj naturværdi, f.eks. aktive højmoser og gamle overdrev, der aldrig har været dyrket, eller andre naturarealer med høj kvalitet, vil det fortsat ikke være relevant at benytte erstatningsnatur-ordningen. Den høje naturværdi disse steder, vil kun meget vanskeligt eller aldrig kunne genskabes andre steder.
- Hvis udsigten til en naturforbedrende effekt, generelt er for lille.

ERFARINGER MED ERSTATNINGSNATUR

De nuværende erfaringer stammer primært fra store anlægsprojekter. Der er pt. ikke så mange erfaringer med erstatningsnatur i mindre målestok og særligt ikke for den tørre natur.

De gode erfaringer:

- Vandhuller er forholdsvis lette at erstatte, her er erfaringerne mange og resulterer ofte i ny natur med god naturværdi. Det gælder også flytningen af nogle af de tilknyttede dyrearter, i særdeleshed padder.
- Pionerarter har ofte gavn af ny natur.

De dårlige erfaringer:

- Visse steder er der vanskeligheder med at indgå aftaler med lodsejere, i forhold til at udvikle ny natur.
- Ny natur kan give uforudsigelig retsvikning
- Der afsættes sjældent midler i anlægsprojekter, for at følge op på udviklingen af erstatningsnatur og der mangler derfor viden om effekterne, især for den tørre natur.

FREMTIDIG BRUG AF ERSTATNINGSNATUR

Som opfølgning på Naturpakken skal Aarhus universitet udarbejde en rapport med anbefalinger til fremtidige muligheder for at gøre brug af erstatningsnatur.

Kilder:

- IDA, oplæg: <https://universe.ida.dk/arrangement/erstatningsnatur-i-anlaegsprojekter-319912/>
 - Amphi Consult, "Proaktiv brug af erstatningsnatur i forhold til bilag IV arter"
 - Aarhus Universitet: "Opskriften på ny natur".
 - Miljø og Fødevareministeriet: <http://mfvm.dk/natur/naturpakke/>
-